

Samen-Spel: Het belang van een kwaliteitsvolle leerkracht-kindrelatie

Dr. Caroline Vancraeyveldt (pres.), Maai Huyse, Katrijn Vastmans, Els Bertrands (UCLL)
Hilde Colpin & Karine Verschuere (KU Leuven)
29/05/2017 Studiedag kansrijk onderwijs

Welkom!

Inhoud van de vorming:

1. De leerkracht-kind relatie
2. Samen-Spel

Brainstorm...

Overleg met de persoon naast je:

Wat kan een leerkracht doen om te werken aan een kwaliteitsvolle leerkracht-kindrelatie met iedere leerling?

Noteer jullie antwoord op een kladpapier

Leerkracht-kind relatie maakt het verschil (volgens een **leerkracht**)

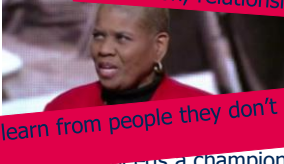
"Every kid needs a champion"
- Rita Pierson (TED-talk)

Leerkracht-kind relatie maakt het verschil

"We're educators, we are born to make a difference"
"The value and importance of human connection, relationships"
"Kids don't learn from people they don't like"
"Every kid needs a champion"
- Rita Pierson (TED-talk)

Leerkracht-kind relatie maakt het verschil (volgens een **leerling**)

Schrijfster Lize Spit ("Het smelt") tegen haar vroegere kleuterjuf Leen:
"Weet je wat je voor mij hebt betekend?"

Kleuterjuf Leen:
"Als juf kun je de kinderen niet graag genoeg zien"
<https://vimeo.com/176843879>

- De Standaard, 09/7/2016

Leerkracht-kind relatie maakt het verschil (uit **onderzoek**)

- **Sensitiviteit** als kernbegrip
- Positieve gevolgen van **emotionele sensitiviteit van leerkrachten**
 - **afname in stress** hormoon (cortisol) van **kind én leerkracht** (Pianta, 2016, lezing aan UCCL + Hatfield & Willford, 2016)
 - Kinderen groeien meer over verschillende domeinen op korte én op lange termijn: **taal, geletterdheid, werkgeheugen, socio-emotionele domein** (o.a., Hamre et al, 2014)
- Klassen met veel **kansarmoede** profiteren meer van sensitiviteit (Pianta, 2016, lezing aan UCCL)

Hoe kunnen we de kwaliteit van de relatie van leerkrachten (in-opleiding) en kleuters verbeteren?

Samen-Spel

2 year old Zara

Een opwarmertje...

De link met Samen-Spel wordt doorheen de sessie duidelijk

Samen-Spel

- Ontwikkeld aan **KU Leuven** (Schoolpsychologie en Ontwikkeling in context) , gebaseerd op **Amerikaanse voorlopers**
 - Banking Time (Pariza & Hamre, 2001)
 - Teacher-Child Interaction Therapy (e.g., McIntosh et al., 2000)
- Interventie gericht op het verbeteren van de **leerkracht-kindrelatie** met als doel het verminderen van **externaliserend gedrag** van kleuters op school (Van Craeyveldt, Van Craeyveldt, Verschueren, & Colpin, 2010)
- Praktische organisatie: één-op-één **spelsessies** tussen leerkracht en kleuter **buiten de klas**
 - 2 x per week, 12 weken
 - twee delen, Relatie-Spel en Regel-Spel (telkens 6 weken)
- **Spel** als basis communicatiemiddel met het kind

KU LEUVEN

10

Samen-Spel

Samen-Spel: theoretische achtergrond

Basis: twee theoretische kaders

Kwaliteit leerkracht-kind relatie

Gehechtheidstheorie

Gedragmanagement leerkracht

Leertheorie

KU LEUVEN

Samen-Spel

Wat is Samen-Spel? Twee componenten

Relatie-Spel

Kind neemt de leiding, leerkracht volgt

Vertrouwensrelatie
(1ste component)

©Samen-Spel

Regel-Spel

Leerkracht neemt de leiding, kind volgt

als basis voor
meer effectief gedragmanagement
(2de component)

©Samen-Spel

Effect Samen-Spel?

- **Grootschalige studie KU Leuven**
 - 2009-2013, gerandomiseerde effectstudie met interventie- en controlegroep
- Samen-Spel bleek **effectief** in
 - Verminderen van externaliserend probleemgedrag bij kleuters met risico op externaliserend gedrag
 - Verbeteren leerkracht-kindrelatie
- **Relatie-Spel is voldoende!**

Vancraeyveldt, C., Verschueren, K., Van Craeyveldt, S., & Colpin, H. (2016). Samen-Spel in de kleuterklas: Interventie voor het versterken van leerkracht-kindinteracties bij kleuters met externaliserend gedrag. *Child: In Practice, 28*, 28-33.

KU LEUVEN

13

Samen-Spel

- Samen-Spel aan de
(2009-2014)

- Samen-Spel aan de
(PWO, 2013-2015)

1. Implementatie in de [klas](#)
2. Implementatie in de [lerarenopleiding](#)
3. Implementatie op [school](#)

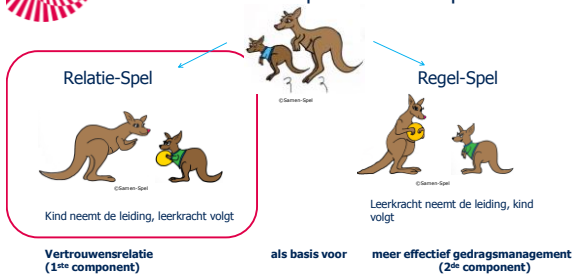

14

Samen-Spel

Wat is Samen-Spel? Twee componenten

Samen-Spel

Relatie-Spel: Wat houdt dit in?

- Grondhouding: sensitiviteit
- Doel: leerkracht-kindrelatie verbeteren
- Wat: kind kiest het spel en leerkracht **volgt**, luistert, kijkt
- **Preventief** voor alle leerlingen of als **interventie** voor één/enkele leerlingen

Samen-Spel

Relatie-Spel: Wat houdt dit in?

- www.samen-spelen.weebly.com paswoord: interactie

Samen-Spel

Relatie-Spel: Do-vaardigheden

- Observeren
- Beschrijven van kindgedrag: verbaal (reflecteren)
- [Beschrijven van kindgedrag: non-verbaal \(imiteren\)](#)
- Benoemen van gevoelens/ervaringen van het kind
- Rekening houden met relationele behoeften van het kind

Samen-Spel

Relatie-Spelvaardigheid: omgaan met de Relationale behoefte van de kleuter.

= specifieke **noden** van het kind in relatie tot jou als leerkracht.

Voorbeeld: een kind dat regelmatig wil knuffelen, je hand wil vasthouden, op de schoot wil zitten, ... kan een **behoefte aan affectie** van jou hebben

Voorbeeld: Een kind dat gemakkelijk zegt dat hij het niet kan, het snel opgeeft als het niet lukt, kwaad wordt als het niet gaat, ... kan een **behoefte aan hulp of aanmoediging** van je hebben.

Voorbeeld: een kind dat veel komt vertellen over wat er thuis, op de speelplaats, in de vakantie, ... is gebeurd, kan een **behoefte aan een luisterend oor of aan aandacht** van je hebben.

Samen-Spel

De belangrijkste **vragen** die je je moet stellen om de relationele behoeften van het kind te bepalen zijn:

1. waar heeft dit specifieke kind nood aan in de relatie met mij als leerkracht?
2. wat kan ik hem bieden?
3. waarom heeft het kind volgens mij deze specifieke behoefte?

Om deze vraag te beantwoorden kan je steunen op je eigen **observaties** in de klas, de observaties van andere leerkrachten of achtergrondinformatie die je hebt over het kind.

Vrijwel alle kinderen hebben nood aan een gevoel van aanvaarding, veiligheid, standvastigheid, ... In Relatie-Spel is het echter de bedoeling dat je goed nadenkt over **welke relationele behoeften bij dit kind het meest op de voorgrond staan.**

Samen-Spel

Relatie-Spel: Combinatie van Do-vaardigheden

Samen-Spel

Relatie-Spel: Don't-vaardigheden

- Vragen stellen
- Sturen
- Prijzen
- Te goed willen doen

Samen-Spel

Organisatorische tips

- Introductie Samen-Spel
- Wat met de andere kleuters?
- Materiaal
- Plaats in de klas
- Tijdstip meespelen

<http://samen-spelen.weebly.com/artikels-over-samen-spel.html>

Samen-Spel

Hoe leren leerkrachten en studenten Samen-Spel?

- Kijken naar goede voorbeelden (zie website)
- Plannen van toepassing in de klas
 - interventie
 - Preventie
- Videofragmenten maken van eigen toepassing in de klas
- Feedback op eigen videofragmenten in groepjes onder leiding van coach
- Diepgaande reflectie en visie op onderwijs

Samen-Spel

Wat gebeurt er nu en wat volgt?

- Integratie Samen-Spel in curriculum bachelor kleuteronderwijs Brabant
- Navormingen
- Video kwaliteitsvolle leerkracht-kind relaties in samenwerking met Klasse tv en netwerk Kleine kinderen, grote kansen
- Verspreiding van Samen-Spel via Erasmus project met Slovakije, Nederland, Portugal

Vragen? Op de hoogte gehouden worden?
Laat ons iets horen

caroline.vanraeyveldt@ucll.be
maai.huyse@ucll.be
